

Щодо побажань на майбутнє, то хотіли б зазначити, що належність праці П.С. Берзіна до монографічної літератури і визначення об'єкта дослідження як "виявлення закономірностей формування та становлення Київської школи кримінального права періоду 1834–1960 років" (с. 17) вимагали від автора не лише систематизованого викладення основних наукових доробків представників цієї школи, а і більш докладного висвітлення елементів наступності у кримінально-правових дослідженнях відповідних вчених. Адже саме цю наступність П.С.Берзін обґрунтовано визнає однією з підстав виокремлення Київської школи кримінального права як такої.

Книга П.С. Берзіна, будучи фундаментальним і комплексним науковим дослідженням, водночас відкриває неосяжні горизонти для подальших наукових пошуків.

Насамкінець традиційно побажаємо Павлу Сергійовичу продовжити (не на шкоду дослідженням, плідно здійснюваним ним в інших напрямках) проведення історичних екскурсів у галузі вітчизняного кримінального права. Адже на юридичному факультеті Тарасового університету і після 1960 р. працювали і працюють вчені, чий імена є знаковими для української кримінально-правової науки і постаті та творчі здобутки яких цілком заслуговують на увагу і прискіпливе вивчення.

Надійшла до редколегії 27.09.13

А. Дудоров, д-р юрид. наук, проф.,
Ю. Старовойтова, канд. юрид. наук, доц.
Луганський державний університет внутрішніх дел
імени Э.А. Дидоренко

ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КИЕВСКОЙ ШКОЛЫ УГОЛОВНОГО ПРАВА

В статье анализируется монографическое исследование, посвященное становлению и развитию Киевской школы уголовного права в период с 1834 г. по 1960 г. Своеобразие работы усматривается в углубленном изучении персоналий ученых, принадлежащих к данной школе, соединенном с изложением фрагментов наиболее важных публикаций этих ученых.

Ключевые слова: уголовное право, историко-правовое исследование, наука, школа, преемственность.

A. Dudorov, Doctor of Law, Professor
J. Starovoitova, Candidate of Legal Sciences, Associate Professor
Lugansk State University of Internal Affairs
behalf of the EO Didorenko

FUNDAMENTAL RESEARCH KYIV SCHOOL CRIMINAL LAW

Manuscript research devoted to the formation and development of Kiev School of Criminal Law during the period from 1834 to 1960 is analyzed in the article. Originality of the paper is observed in advanced study of the personalities of scientists who belong to this School and connected to covering fragments of these scientists' most important publications.

Key words: criminal law, historical legal research, science, school, succession.

УДК 342.72/73(477)

О. Лотюк, канд. юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

У статті висвітлюються проблеми розуміння місцевого самоврядування як основи формування громадянського суспільства в Україні. Аналізуються особливості місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства в Україні та зарубіжних країнах.

Ключові слова: громадянське суспільство, інститути громадянського суспільства, місцеве самоврядування, конституційні основи громадянського суспільства.

Важливим елементом державотворення, залучення та врахування інтересів громадськості у розв'язанні державних справ є формування органів місцевого самоврядування, які окремі автори називають "органами управління громадянського суспільства". Відповідно до Конституції, місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і Законів України".

Наведене визначення місцевого самоврядування в Конституції України та Законах України не вичерпує змісту цього важливого суспільного явища, а тому не зводиться лише до права територіальних громад та тих органів, які є обраними (органів місцевого самоврядування), самостійно вирішувати якусь частину публічних справ. При вивченні сутності місцевого самоврядування варто пам'ятати, що це один із основоположних інститутів здійснення влади у державі яка прагне стати правовою [1, с. 351].

Зміст даного принципу полягає у децентралізації влади в державі і таким шляхом максимальному розв'язанні регіональних (територіальних) проблем громадянського суспільства. Територіальні спільноти, як осередки громадянського суспільства, наділяються державою певними повноваженнями і несуть відповідальність за їх виконання.

Делегування повноважень органам самоврядування є однією з форм децентралізації влади. Вибір однієї із відомих форм такої децентралізації (демократичної чи адміністративної) дозволяє судити про демократизм держави та її довіру суспільству, населенню. З іншого боку, слід враховувати, що кількість повноважень, яка здатна взяти на себе територіальна громада, залежить від рівня сформованості та продуктивності дій елементів громадянського суспільства, включаючи при цьому розвинутість громадських організацій, територіальних об'єднань, а також правосвідомості та політичної і культурної ініціативності громадян.

Розвинутість органів місцевого самоврядування сприяє формуванню елементів громадянського суспільства, а держава, яка не працює над розвитком місцевого самоврядування поступово втрачає риси демократи-

зму та вироджується. Жорстка централізація та обмеження прав суспільства дають можливість досягти певного порядку, підтримати в соціальному організмі стан "адміністративної дрімоти", однак, як вказував відомий вчений-державознавець О. Яценко, для того, щоб рухатись у народ, треба залучати до даного процесу все населення, в тому числі і шляхом розвитку місцевого самоврядування [2, с. 372].

Законодавство України передбачає широкий перелік форм безпосереднього волевиявлення територіальних громад. До них відносяться місцеві вибори, референдуми, загальні збори громадян за місцем їх проживання, а також місцеві ініціативи, громадські слухання тощо. При цьому юридична процедура окремих з названих форм визначається статутами самих територіальних громад. Однак, на практиці даний механізм працює далеко не на повну силу.

Аналізуючи процес розвитку державного управління та місцевого самоврядування, слід враховувати, що, незважаючи на проголошений унітарний характер української держави, між її регіонами продовжують зберігатись певні відмінності, пов'язані з географічно-кліматичними умовами, рівнем економічного розвитку, етнічним складом населення.

У процесі власного розвитку, а особливо при створенні умов формування громадянського суспільства, яке повинно бути консолідованим і уявляти собою не якісь окремі осередки в регіонах, а складати єдину структуру в рамках всієї держави, держава повинна напрацювати сильну регіональну політику. Центральною проблемою при цьому є потреба зближення рівнів економічного розвитку регіонів, оптимізація їх соціальних показників та спрямування зусиль у напрямку формування сучасної ідеології державотворення.

Регіональна політика правової держави повинна розглядатись в кількох аспектах – конституційно-правовому, економіко-правовому, освітньо-правовому тощо. Важливу роль у формуванні ефективної державної регіональної політики відіграють положення Конституції України. Нині, коли здійснюється адміністративно-правова реформа, важливим є формування регіонів, які б мали належний рівень власного самоусвідомлення та розуміння загальнодержавних завдань. При цьому консолідуючою силою може стати громадянське суспільство, ідеали якого будуть єдиними на загальнодержавному рівні.

З іншого боку, правова держава повинна створити такий механізм взаємодії з регіонами, який би максимально враховував її інтереси, в першу чергу в процесі формування бюджету. Поряд зі скороченням частки бюджету загальнодержавного та розширенням місцевих бюджетів, значна увага у сучасному бюджетному процесі приділяється формуванню ефективної політики, спрямованої на підтримку приватної ініціативи, вітчизняного товаровиробника, встановлення місцевих платежів і зборів, які повинні врівноважити розподіл коштів та забезпечити рівномірний розвиток регіонів в рамках унітарної держави.

Таким чином, регіональна політика правової держави в ракурсі зміцнення основ громадянського суспільства повинна базуватись на врахуванні багатьох факторів та оптимального співвідношення централізаторських та відцентрових методів та засобів розвитку територій. Як вказує А.П. Мацюк, нахил в бік як жорстко-центристських, так і автономних методів управління державою однаково небезпечні: у першому випадку це може призвести до сковування місцевої ініціативи, а відтак – до відставання і застою, в другому – до економічного, а згодом політичного сепаратизму" [3, с. 55].

Також слід зауважити, що серед науковців не припиняється полеміка навколо такого питання: місцеve самоврядування – це лише елемент громадянського суспільства чи і складова частини державного механізму, головне соціально-політичне призначення якої полягає у реалізації завдань і функцій держави?

При цьому виявилось дві позиції. Якщо одні науковці, визнаючи наявність певного взаємозв'язку між органами місцевого самоврядування і державою, не бачать підстав для їх включення до державного механізму (а отже визнають місцеve самоврядування лише елементом громадянського суспільства), то інші, посилаючись на функціональну близькість цих органів до органів виконавчої влади, вважають їх однією з ланок механізму держави, але не компонентом її апарату [4, с. 24].

Але місцеve самоврядування є вагомим і значимим елементом громадянського суспільства, адже лише воно здатне забезпечити самоорганізацію громадян, яка є основою складової концепції громадянського суспільства. Крім того, система місцевого самоврядування потрібна, щоб "авторитетно визначити, які послуги та регулювання потрібні людям у конкретних районах, щоб люди в даному районі отримували те і тільки те, що їм потрібно" [5, с. 16].

Таки дійсно в умовах громадянського суспільства повинна бути зведена до мінімуму централізація влади. Це особливо важко здійснити в Україні, так як централізація влади досягає свого піку за часів тоталітаризму до небачених висот. Виходом із подібної ситуації є надання ширших можливостей для місцевого самоврядування і є одним із шляхів виходу із подібної ситуації. Паралельно слід додати, що окрім усього вищезазначеного "система місцевого самоврядування сприяє також утвердженню таких демократичних цінностей як активна громадська участь та плюралізм" [5, с. 17].

На думку одного із провідних російських правознавців "передача тих чи інших власних повноважень місцевим органам дозволяє уникнути надлишкової концентрації влади на центральному рівні, переважання центрального уряду виключно місцевими справами. Крім того, місцеve управління представляє населенню додаткові можливості участі в політичному процесі. Завдяки цьому, механізм управління сучасною державою набуває рис, притаманним західній моделі суспільства і це сприяє подоланню відчуження особистості від держави, наближенню останньої до громадянського суспільства" [6, с. 6-7].

Отже, основними принципами функціонування органів місцевого самоврядування в умовах громадянського суспільства, що закріплені в Європейській Хартії місцевого самоврядування є принципи правової, організаційної та фінансової автономії. Суть правової автономії органу місцевого самоврядування полягає в тому, що він має свої власні повноваження, визначені Конституцією і законами. Ці повноваження, як це зазначається в Європейській Хартії, мають бути повними і виключними, тобто такими, які б не належали одночасно іншим органам. У межах своїх повноважень орган місцевого самоврядування має повну свободу дії для здійснення власних ініціатив з будь-якого питання, що належать до його компетенції [7, с. 43]. Але цей принцип не втілено в Законі України "Про місцеve самоврядування в Україні" від 24 квітня 1997 року, на районному і обласному рівнях [8]. Натомість маємо інститут делегованих повноважень, який перекреслює ідею самоврядування на регіональному рівні. Адже згідно вищезазначеного закону, дані ради змушені делегувати свої повноваження відповідним державним адміністраціям.

Дослідники питання розвитку місцевого самоврядування в Україні вважають, що "зміст організаційної

ab-

тономії полягає в тому, що орган місцевого самоврядування повинен мати можливість сам визначити свою власну внутрішню структуру, яка відповідала б місцевим потребам і забезпечувала ефективне управління. Діючи в межах закону, орган місцевого самоврядування не підпорядковується іншим органам, а будь-який адміністративний контроль за його діями можливий лише для забезпечення законності та конституційності принципів місцевого самоврядування" [7, 43]. Тому глава держави, усвідомивши значимість розширення повноважень місцевого самоврядування, у своєму посланні до Верховної Ради чітко окреслив майбутнє місцевого самоврядування. Це має бути проведено "делегування управлінських функцій згори донизу і всебічний розвиток місцевого самоврядування", що в свою чергу вагомो посприяє розширенню прав громад і ствердженню основних засад громадянського суспільства.

Деякі з вище перерахованих рис для нас виглядають доволі революційними, але слід враховувати, що риси, які описані західним вченим притаманні для західних країн, в яких громадянське суспільство доволі автономне щодо держави. Проте громадянське суспільство, яке сьогодні стверджується на осколках колишніх країн соціалістичного табору далеке від подібної автономності і сьогодні є дуже залежним від держави. Проте можна констатувати, що місцеве самоврядування є важливим інститутом громадянського суспільства, яке надасть можливість реально здійснювати управління для жителів певної громади, тим самим максимально сприяючи реалізації їхніх приватних інтересів із врахуванням інтересів держави. Але, розробляючи перспективи розвитку місцевого самоврядування, ми повинні ставити собі за зразок створення автономного щодо держави місцевого самоврядування. А тому, при розробці своєї власної моделі корисно враховувати світовий досвід функціонування місцевого самоврядування в умовах громадянського суспільства.

За вирішенням зазначеного питання доцільним є звернення до досвіду Англії, а саме з приводу існування певних суспільних спілок, організацій та активної участі громадськості у політичному та соціальному житті країни, що є ні чим іншим як запорукою розвитку держави у злагоді з думкою населення. Отже така держава є здатною швидко та дієво реагувати на виникнення нових потреб в суспільстві та запобігати появі конфліктів через незадоволення населення політикою країни.

В теорії, для унітарної країни, яка за законодавством є суверенною, можливим є запропонування людям вагомому, послідовного та паралельного плюралізму в рамках урядового процесу. Для цього було б потрібним, щоб незалежно від того яка фракція контролювала основну законодавчу більшість, щодо надання законодавчого дозволу різним політичним прибічникам у різних кутках країни, відбувалося б в рамках основоположного принципу конституційної моральності. Такі законодавці надавали б виду і зберігали ефективну рису парламенту у можливості виражати зовсім різні політичні ідеї. Чим менше повноважень було б надано національному законодавцю, а більше їх делеговано місцевим органам влади, менш унітарною, а звідси і більш "федеральною" чи "плюралістичною" була б моральна та функціональна конституційна основа. Держава могла б бути такою, що відповідає ідеям федералізму у функціональних рамках, але при цьому формально залишаючись всеціло унітарною.

Пост-революційна Англія затвердила конституційну структуру, яка визнавала унітарну державу і в якій Парламент угруповував абсолютну законодавчу спроможність. Будь-який географічний розподіл влади уряду в

рамках Англійського (а згодом і Британського) суспільства не міг мати офіційного законодавчого статусу; це могло мати лише моральну основу [9].

Локалізм (або ж як цей термін ще вживається "місцеві інтереси"), був важливим елементом політичної культури Англії ще у 17-ому сторіччі. В ті часи, деякі території вже могли вважатися такими, що вже мають досвід декількох сторіч демократичного автономного управління. Кінгстон-на-Холмі був визнаний як одиниця самостійного правління з 1299 року, в той час як за Беверлі така історія місцевого уряду спостерігається ще з 1129 року [12]. Більша частина праці місцевого уряду була заснована більш на злитті, ніж на розподілі повноважень. Умовою тому була потреба у підтримці та виконанні закону та порядку, тому урядові представники неодноразово займали позиції, які на сьогодні являють собою більш судові чи законотворчі за своєю природою посади [13]. Більш того, Англійське "некодифіковане право" походить ще з часів Середньовіччя, коли на той час існували труднощі для монархів, які один одного постійно змінювали, запровадити єдину систему правомірних принципів серед багатьох процвітаючих на той час в Англії незначних за своєю силою юрисдикцій [13].

Подвійні соціально-економічні сили урбанізації та індустріалізації [14] поклали зростаючі вимоги на плечі уряду починаючи з 1750 року, ними були зокрема підтримка охорони здоров'я, права та порядку, а також забезпечення транспортної інфраструктури. На початку, звичайно, Парламент не переймався цими проблемами на постійній основі. Тому, було прийнято рішення створити *ad hoc* певні організації місцевого значення, які б могли займатися нагально виникаючими потребами суспільства у певних галузях. Дуже часто такі органи влади мали лише один обов'язок, наприклад щодо проведеної каналізаційних робіт чи допомога бідним. Деякі, але не всі з цих посадовців обирались (при цьому склад виборців при цьому був дуже незначним і зовсім не висловлював інтересів місцевого населення). Більшість з них назначалась центральним урядом, який все частіш делегував дане повноваження політичним діячам, які мали сильну владу на місцях. В рамках влади яку мали посадовці та яким чином вони обирались, місцеве самоврядування того часу можна згодом описати як форму існування "магістрату", ніж прояв представницької демократії [9].

Не просте розуміння дозволу може пояснити причину парламентського самоовладання та втримання стосовно політичного плюралізму.

Чимало сильних припущень та презумцій щодо "правильного" розподілу сил між центральним та місцевим урядом було затверджено політиками всіх партій під час Другої Світової Війни, коли Британія була під керівництвом урядом, який представляв інтереси Консервативно-Лейбористсько-Ліберальної коаліції. Парламентські корені згоди Батскелліта (*the Butskellite*) є особливо важливими для теорії конституційного права, заснованої на узгодженні. З часів військової адміністрації Черчилля це був єдиний сучасний уряд, який переконливо зміг відображати підтримку великих мас. В таких демократіях як в США, наприклад, даний уряд був би спроможним перевизначити фундаментальні конституційні цінності.

Виборні компанії 1945, 1950 та 1951 років супроводжувались величезними обвинуваченнями і незадоволенням обох сторін щодо політики, яка проводилась їх опонентом [10]. Але ж глибина досягнутого консенсусу між основною течією Консервативних представників та політикою Лейбористів чудово проілюстровано Черчілем у його першій промові в Палаті Общин, після повернення на посаду Прем'єр Міністра у 1951 : "Що потріб-

но нації, так це багато років тихого та постійного правління, тільки якщо дозволити соціалістичному законодавцю (таким як уряд Лейбористів) досягти його бажаної цілі в повному обсязі" [15].

Законодавча влада соціалістів, до якої належав Черчилль, принесла з собою значні трансформування минулих повноважень місцевого значення новоствореним національним органам, особливо в галузях охорони здоров'я, управління газу, води та електропостачання [9].

В рамках багатоманітності покладених функцій, місцевий уряд Баскеллітовської ери був менш важливим ніж він був безпосередньо в передвоєнні часи. Це було предметом більш глибокого перегляду в тій мірі, що законодавчий уряд мав на той час зростаючу силу в певних межах що зробило б неможливим змогу міністрів втручатися або ж не погоджуватись з рішеннями місцевої ради при певних умовах [16].

Як би там не було, в рамках своїх повноважень, місцеве самоврядування набуло більшого значення ніж будь коли. Повноваження влади на місцях в основному полягали і стосувались сфер будівництва, освіти, забудови місцевості, соціальних робіт і захисту прав споживачів. Звідси можна зробити висновок, що надання великої важливості і обґрунтованої значимості таким функціям в сучасній соціально-забезпеченій державі і при цьому збереження за собою права обирати місцеве самоврядування може розглядатись як гарантія політичного плюралізму в рамках урядового процесу. Незалежно від того коли Лейбористська, Ліберальна чи Консервативна партія виграє вибори та отримує контроль над органами місцевого самоврядування, наділеними та забезпеченими Парламентом важливими повноваженнями, інші партії не безпричинно можуть розраховувати на те, що політичні преференції меншин будуть імплементовані в деяких кутках країни, не беручи до уваги результати головних виборів. З цього не слід, що місцевий уряд отримує повну самостійність в певних галузях своєї діяльності, але це скоріш означає, що вони отримують достатню автономію для перевищення та можливості видозмінювати центрально-встановлені стандарти [17].

Ситуація в Британії помітно різнилась залежно від географічного місцезнаходження. Відверто кажучи, більша кількість виборців в Лондоні, Уельсі. Шотландії та Північній Англії постійно голосували частіш за Лейбористську партію, ніж за Консервативну і ця ситуація була повністю протилежною в іншій половині південної Англії. Наділені потужною силою та автономністю, місцеві уряди могли б довести, що це основане на географічному показникові розходження у думках була постійно пов'язана із загальною урядовою структурою в межах країни. З цього можна зробити припущення, що народи в цих регіонах з більшою готовністю спромоглися не погоджуватись з політикою уряду, якби вони були певні, що їх політичні преференції можуть якимось чином вплинути на прийняття рішень урядом в певних, хоча і обмежених галузях та сферах життя.

На окрему увагу заслуговує уряд Батскелліта. Його бачення ідеї уряду також підкріплювалося трьома вимогами зменшення потужного значення конституційної природи збереження сильного та резонуючого сектору місцевого самоврядування [18]. Перша з них має назву фактор "місцевого знання". Цей аргумент базується на припущенні, що може бути покращення ефективності забезпечення сервісу, якщо на це уповноважено організацію, яка керується глибокими знаннями місцевого соціального та економічного становища, особливо якщо наявним є пакет сервісів де з'являється потреба проведення перерозподілу ресурсів для кожної окремої одиниці.

Другий доказ може носити заголовок "Освіти політичного характеру". Місцеве самоврядування може проводити свою діяльність на тренувальній основі для політичних діячів, доки вони не будуть готові переміщатись на рівень центрального уряду. Іншими словами, роль місцевого уряду як політичного викладача повинна притягувати більше людей до урядового процесу, тим самим інформуючи їх про їх права та обов'язки як громадян. Це може бути досягнуто не лише шляхом зайняття посади члена ради. Залучення до груп тиску або навіть до індивідуального лобювання з таких питань як відкриття шкіл або ремонт жилих приміщень також надає громадянам можливість приймати участь в процесі правління.

Третя виправдальна обставина розглядаю місцеву владу як інструмент для експериментальної соціальної політики. Величезна різноманітність політичних думок яким місцевий уряд надасть змогу бути вираженим відкриває можливість деяким представникам влади сформулювати новели та ввести інновації в їх політиці. З цього виходить, що відносно невеликі географічні рамки будь-якої юрисдикції такої влади пропонують гарантію лімітованого нанесення шкоди в разі якщо експериментальна політика видається невдалою.

Широко кажучи, це сприйняття Батскеллітом місцевого самоврядування припускає, що більшого значення має концепція "демократії" в сучасній багатопартійній країні, ніж у 5-ти річній прогулянці до ящика з бюлетенями для того, щоб виразити своє бачення стосовно партійної структури національного уряду. Натомість, він вказує, що та демократія в післявоєнній Британії широко сприймалась як вічний та різносторонній процес, в рамках якого різноманітні субгрупи "народів" стримували та навпаки підштовхували уряд на всіх рівнях в протилежних напрямках і в якому географічна роздробленість сил змогла б зробити життєво-необхідний внесок.

А ні в рамках фізичних можливостей, а ні по відношенню до їх владних повноважень, місцевий уряд на жаль ніколи не вважався священним і не здобував конвенційного статусу за часів сучасності. Уряд Макміллана та Вілсона намагались передивитись структуру місцевої влади в Англії, так само як і Редкліф-Мод пропонував радикальні зміни та хотів поділити Англію на 58 місцевих органів влади [19]. Вся ця політика змін розгорталась аж до прийняття Акту Місцевого Самоврядування 1972 року, а згодом вона певним чином припинилась з фінансовою реформою 1980 року, коли підписано було Акт Місцевого Самоврядування щодо Планування та Землі. Розмір та розмах сил які мали місцеві влади мало очевидне значення для покращення ефективності даного сектору як представника різних політичних інтересів. Але місцеві органи лишилися все такими ж незначними за розміром, занадто численними і занадто різнилися за функціональною завантаженістю для того, щоб мати будь-яку впливову силу. "Сильна місцева влада можлива означає, що їй повинно бути надано справжніх функцій – з правом прийняття рішення та можливістю діяти без потреби бути підвернутими з боку надмірних регулювань центральним урядом з допомогою важелів фінансового впливу. Більше того, справжнє місцеве самоврядування повинно бути запроваджено і сприйматись як можна локальніше" [20].

Певним висновком можна стверджувати, що безумовно лишається простір для дискусій стосовно точного та конвенціонального розуміння відносин центрального та місцевого самоврядування в сучасності, але перевага історичних доказів свідчить про те, що до 1980 року уряди обох партій вирішили зберегти деякий невід'ємний і завчасний політичний плюралізм в межах всієї структури уряду саме як особливо важливий кон-

ституційний принцип [9]. Сучасна історія місцевого уряду свідчить про те, що принцип плюралізму був ігнорований Консервативістами починаючи з 1979 року. А дії уряду Тетчер та Парламентської більшості направлені на делегітимізування соціально-демократичних політик шляхом їх недопущення на місцевому рівні повинні розглядатись разом із паралельно зростаючою кількістю "урядових" функцій, які раніше виконувались місцевою владою. Тепер же ці функції підконтрольні органам які не обираються, а члени цих органів на постійній основі назначаються Міністрами уряду. Це є притаманним природі так званих "кванго"(напів-автономних комітетів), політика яких диктується центральним урядом, а не визначається місцевими виборцями [21].

Місцеве самоврядування в умовах громадянського суспільства повинно мати певні характерні риси. Різні вчені їх бачать по-різному. Але ми погоджуємося із західним вченим Сенктоном Ендрю [5, 13], який до подібних рис відносить наступні:

- воно є самостійною юридичною особою, скоріше чим адміністративним підрозділом певної іншої організації;
- воно контролюється керівним органом, більшість членів якого становлять місцеві громадяни;
- воно має певну форму визначеного законом доступу до державних фондів або врегульованих державою платежів;
- воно має певний ступінь автономії в ухваленні рішень принаймні з одного аспекту публічної політики в межах своєї території;
- всі мешканці визначеної території автоматично знаходяться під його юрисдикцією в тому, що стосується його визначеної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Конституційне право України: за ред. В.І. Погорілка та В.Я. Тація. – К.: УПФ, 1999. – С. 351.

2. Яценко А. Теория федерализма. Опыт синтетической теории права и государства. – Порывь, 1912. – С. 372-374.

3. Мацюк А. Правова держава як засіб економічного розвитку регіонів та гарант матеріальних інтересів громадян // Українське право. – 1996. – № 1. – С. 55.

4. Борденюк В. Деякі аспекти співвідношення місцевого самоврядування, держави і громадянського суспільства в Україні. Право України. 2001. – № 12. – С. 24-27.

5. Ендрю Сенктон. Система міського управління / Перекл. з англ. С. Куц, – Харків: Центр Освітніх Ініціатив, 2001. – 96 с.

6. Філик Н. Подолання правового нігілізму та розвиток правової освіти – умова формування громадянського суспільства в Україні // Матеріали науково-методичного семінару. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. – С. 113-121.

7. Корпань О. В. Правові проблеми організації місцевого самоврядування в Україні. – К.: Оріяни, 2001. – 346 с.

8. Закон України від 24 квітня 1997 року № 280/97-ВР "Про місцеве самоврядування в Україні" // Відомості Верховної Ради України від 25.06.1997 1997 р., № 24, стаття 170

9. Constitutional Law, Administrative Law, and Human Rights. Professor Ian Loveland.-City University, London.-Oxford University Press. – Fourth Edition. – 2009 p.ch.10,11., www.oxfordbooks.co.uk/orc/loveland4e>

10. Central departments and local authorities, see especially Griffith J., 1966., ch.1

11. Cf Churchill's ludicrous claim in a June 1945 election broadcast that labour's economic policies could not be implemented without the creation of Gestapo; see Butler and Sloman op cit p.227.

12. Local government, Elcock H., 2nd edition, 1986., ch.1.

13. Principles of local government law, See Jennings., 4th edition, 1960., ch.2

14. Local government in a modern state 'Municipal socialism in a unitary state', See Loughlin M in McAuslan and McEldowney op cit., 1985., ch.1

15. HCD, 4 november 1951; quoted in Jenkins R (1994) 'Churchill : the government of 1951-1955' at p 497, in Blake R and Louis W(eds) Churchill

16. Local government., Buxton R., 1971., ch.5., Hampson op cit ch 10

17. Central departments and local authorities, see especially Griffith J., 1966., ch.1.

18. 'Theories and value of local government' Political studies 153., See Sharpe J., 1970

19. Local Government Act 1958. See Jennings., 1960., op cit pp.88-94.

20. Verba S., Nie N.H. Participation in America: political equality and social equity. – Chicago and London: The University of Chicago Press, 1972. – 418 с.

21. Defending public accountability., Stewart J., 1993., see also The growth of government by appointment : implications for democracy, Davies H and Stewart J., 1994.

Надійшла до редколегії 27.09.13

О. Лотюк, канд. юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ – ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В УКРАИНЕ И ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

В статье освещаются проблемы понимания местного самоуправления как основы формирования гражданского общества в Украине. Анализируются особенности местного самоуправления как института гражданского общества в Украине и зарубежных странах.

Ключевые слова: гражданское общество, институты гражданского общества, местное самоуправление, конституционные основы гражданского общества.

O. Lotyuk, Candidate of Law, Associate Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

LOCAL GOVERNMENT – THE FOUNDATION OF CIVIL SOCIETY IN UKRAINE AND FOREIGN COUNTRIES

The paper highlights the problem of understanding of local government as the basis of civil society in Ukraine. The features of local government as an institution of civil society in Ukraine and foreign countries.

Keywords: civil society, civil society, local government, the constitutional basis of civil society.

УДК 341.9

І. Діковська, канд. юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ЕТАПИ УНІФІКАЦІЇ НОРМ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ МІЖНАРОДНІ ПРИВАТНІ ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

У статті аналізуються доктринальні підходи до визначення методів уніфікації норм, що регулюють міжнародні приватні договірні зобов'язання.

Ключові слова. Уніфікація, міжнародні договори, уніфіковані закони.

Регулювання договірних відносин з іноземним елементом порівняно із регулюванням аналогічних відносин внутрішнього характеру ускладнюється у зв'язку із тим,

що перша група відносин пов'язана із декількома державами. Відтак, перед тим як регулювати такі відносини необхідно з'ясувати за допомогою яких правових норм

© Діковська І., 2013

